

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 2 1 1 5 1 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

ZGODOVINA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Obča zgodovina

Sreda, 9. junij 2021 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**.

Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 2 prazni.

Barvna priloga ima 4 strani (17–20).

4. Leta 1848 so po številnih evropskih državah izbruhnile revolucije. Pri reševanju si pomagajte s sliko 7 v barvni prilogi.
- 4.1. V kateri državi je uspeh revolucije odseval v zamenjavi kralja z izvoljenim predsednikom?
- 4.2. Kakšen cilj so imeli uporniki v severnih delih Apeninskega polotoka?

(2 točki)

5. Eno osrednjih žarišč revolucije v nemškem prostoru je bil Frankfurt, kjer je po volitvah v Nemški zvezi zasedal nemški parlament.

Obkrožite črko pred pravilno trditvijo.

- A Pruski kralj je podpiral sklepe frankfurtskega parlamenta.
- B Avstrijski cesar je podpiral vstop avstrijskega dela Nemške zveze v združeno Nemčijo.
- C Frankfurtski parlament je za nemškega cesarja izvolil pruskega kralja.

(1 točka)

6. Slovanski narodi so se na sklic frankfurtskega nemškega parlamenta odzvali s sklicem slovanskega kongresa v Pragi junija 1848.

V pozivu avstrijskim Slovanom, naj se udeležijo slovanskega kongresa v Pragi (od Slovencev ga je podpisal Fran Miklošič), so organizatorji zapisali:

»Narodi Evrope se sporazumevajo in združujejo. Nemci so za svojo združitev sklicali parlament v Frankfurtu, ki obstoji zato, da mu avstrijska država od svoje suverenosti odstopi toliko, kot je potrebno za nemško enotnost, in da se cesarstvo z vsemi svojimi neogrskimi deželami priključi Nemčiji. Takšen korak ne bi uničil le enotnosti Avstrije, ampak tudi prejšnjo zvezo in samostojnost slovanskih ljudstev, katerih nacionalnost pride s tem v nevarnost.«

(Vir: Cvim, J., Studen, A., 2010: Zgodovina 3, str. 67. DZS. Ljubljana)

S pomočjo besedila pojasnite, zakaj so predstavniki slovanskih narodov nasprotovali rešitvi nemškega vprašanja na način, kakršnega je želel frankfurtski parlament.

(1 točka)

M 2 1 1 5 1 1 1 0 7

7. Ob koncu 19. stoletja so si evropske države ustvarile velike imperije in v svoje kolonije spremenile še obsežna območja Afrike in Azije.

S pomočjo slike 8 v barvni prilogi povežite kolonialne sile in njihove največje kolonije tako, da na črto v levem stolpcu vpišete ustrezno črko iz desnega stolpca.

_____ Kongo	A Nemčija
_____ Kanada	B Italija
_____ Zahodna Afrika	C Nizozemska
_____ Indonezija	D Belgija
_____ Libija	E Francija
_____ Namibija	F Velika Britanija

(3 točke)

8. Najmočnejša svetovna sila z največjim kolonialnim imperijem je bila Velika Britanija. Svojo vlogo je ohranjala z obvladovanjem nekaterih ključnih pomorskih točk in močno mornarico. Pri reševanju si pomagajte s sliko 8 v barvni prilogi.

Britanija je vzdrževala največji imperij z najmanj vojaške sile. Še dalje se je močno opirala na domače poglavarje in lokalne vojaške enote. V Delhiju, ki je vladal 400-milijonskemu prebivalstvu Indije, je bilo manj britanskih uradnikov kakor avstrijskih uradnikov v Pragi. Vsa večja ozemlja, ki so jih poselili britanski priseljenci, so dobila status samoupravnih dominionov.

(Vir: Davies, N., 2013: Zgodovina Evrope, str. 798. Modrijan. Ljubljana)

- 8.1. Navedite tri strateško pomembne kolonije, ki so Veliki Britaniji omogočale nadzor nad pomorsko trgovino.
- 8.2. Navedite ozemlja, ki so dobila status dominiona do 1. svetovne vojne.
- 8.3. Zakaj so nekatera ozemlja dobila status dominiona?

(3 točke)

9. Na karikaturi na sliki 1 je prikazan Cecil Rhodes, ki je veljal za brezobzirnega politika. Svoje delovanje je posvetil utrjevanju britanske moči v Afriki.

9.1. Katero težnjo britanske imperialne politike nakazuje slika 1?

9.2. Opišite, kakšne ekonomske koristi je imela Velika Britanija od kolonij.

Slika 1

(Vir: https://de.wikipedia.org/wiki/The_Rhodes_Colossus#/media/Datei:Punch_Rhodes_Colossus.png. Pridobljeno: 10. 10. 2019.)

9.3. Na podlagi katerih idej so imperialisti utemeljevali svoj odnos do domorodnega prebivalstva?

(3 točke)

10. Rusija je zaradi avtorskih carjev med velesilami najbolj zaostajala pri modernizaciji države. To se je pokazalo v zunanjepolitičnih neuspehih in izbruhu revolucije leta 1905.

10.1. Kateri zunanjepolitični dogodek je spodbudil izbruh revolucije?

10.2. Katere politične spremembe je doživela Rusija po revoluciji?

(2 točki)

11. Eno največjih kriznih žarišč v desetletjih pred 1. svetovno vojno je bil Balkan.

Povežite v pravilne pare tajne organizacije južnoslovanskih narodov in njihovo dejavnost tako, da na črto v levem stolpcu vpišete ustrezno črko iz desnega stolpca.

_____ atentat na prestolonaslednika Franca Ferdinanda	A	preporodovci
_____ atentat na kralja Aleksandra Obrenovića	B	Mlada Bosna
_____ ilindenska vstaja	C	Črna roka
_____ delovali v slovenskem delu Avstro-Ogrske	D	VMRO

(2 točki)

12. Devetnajsto stoletje je na temelju industrijske revolucije prineslo zelo hiter gospodarski razvoj. Industrializaciji je sledila modernizacija prenosa informacij.

V času, ko je bilo za telegrafski prenos novic iz New Yorka do Tokia potrebnih le nekaj minut ali ur, je bilo še toliko bolj nenavadno, da New York Herald z vsemi svojimi kapacitetami ni mogel dobiti pisma Davida Livingstona iz osrednje Afrike v manj kot osmih ali devetih mesecih (1871–72); to je še toliko bolj presenetljivo, ker je lahko The Times v Londonu isto pismo ponatisnil že dan potem, ko je bilo objavljeno v New Yorku.

(Vir: Hobsbawm, E., 2011: Čas kapitala 1848–1875, str. 69. Sophia. Ljubljana.)

- 12.1. Iznajdba katere naprave je povzročila revolucijo pri prenosu informacij?

- 12.2. Kakšne vplive je imela modernizacija na informiranje prebivalstva?

(2 točki)

13. Industrializacija je sprožila spremembe v vsakdanjiku prebivalstva in njegovem delovnem položaju.

S pomočjo slike 9 v barvni prilogi navedite demografske posledice industrializacije.

(1 točka)

Razvoj demokracije

14. Pred in med prvo svetovno vojno so velesile oblikovale sistem vojaških zavezništev. Pri reševanju si pomagajte s sliko 10 v barvni prilogi.

Slika 2

(Vir: [https://en.wikipedia.org/wiki/\(...\)/#/media/File:Bundesarchiv_Bild_136B0560,_Frankreich,_Kavalleristen_im_Sch%C3%BCtzengraben.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/(...)/#/media/File:Bundesarchiv_Bild_136B0560,_Frankreich,_Kavalleristen_im_Sch%C3%BCtzengraben.jpg). Pridobljeno: 4. 12. 2019.)

Obkrožite črko pred izbranim zavezništvom.

A ANTANTNE SILE

B CENTRALNE SILE

- 14.1. Naštejte štiri evropske države, ki so bile članice zavezništva leta 1915.

- 14.2. Kako se je zavezništvo odzvalo na sarajevski atentat oz. na dogodke, ki so mu sledili?

- 14.3. Kateri način vojskovanja je prevladal na evropskih bojiščih?

- 14.4. Pojasnite, kaj je za zavezništvo pomenil vstop ZDA v vojno.

(4 točke)

20. V kriznih tridesetih letih 20. stoletja so diktature izpodrinile demokracijo v večini evropskih držav. Pri reševanju si pomagajte s sliko 11 v barvni prilogi.

20.1. Pojasnite, zakaj so avtoritarne in totalitarne diktature izpodrivale demokratične sisteme.

20.2. Navedite dve evropski državi, ki sta nastali oz. postali samostojni po prvi svetovni vojni in ohranili demokratično ureditev do druge svetovne vojne.

(2 točki)

21. Fašistična oblast v Italiji in nacistična oblast v Nemčiji sta posegli na vsa družbena področja, tudi v razmerja med delavci in delodajalci.

V praksi je bil fašizem komajda prijazen do delavca. Tako Mussolini, nekdanji socialist, kakor Hitler sta oba drugače govorila delavcem, preden sta prišla na oblast, kakor potem, ko sta jo dosegla. /.../ V industrijskih razmerjih so bili fašisti jasno na strani gospodarjev. Neodvisne sindikate so potolkli v Italiji in Nemčiji, združenja delodajalcev pa so smela ostati.

(Vir: Mazower, M., 1998: Temna celina. Dvajseto stoletje v Evropi, str. 136–137. Mladinska knjiga. Ljubljana)

21.1. Kakšen je bil njun odnos do delavskih sindikatov?

21.2. Opišite sistem korporativizma v fašistični Italiji.

(2 točki)

24. Leta 1936 je v Španiji izbruhnila državljanska vojna. Država je bila razklana na dva tabora. Pri reševanju si pomagajte s sliko 12 v barvni prilogi.

Nasprotno je imela vlada le malo profesionalnih čet, ki bi jih lahko štela za svoje. Sčasoma je usposobila in poslala na bojno polje redne sile, toda močno se je morala opreti na oborožene milice različnih levičarskih sindikatov – socialističnega PSOE, anarhističnega FAI, marksističnega antistalinističnega POUM, UGT in komunističnega CNT.

(Vir: Davies, N., 2013: Zgodovina Evrope, str. 921. Modrijan. Ljubljana)

24.1. Navedite tri politične skupine, ki so podpirale republikansko vlado.

24.2. Kateri dve manjšini v Španiji sta razglasili avtonomni republiki?

24.3. Pojasnite, kako so se na špansko državljansko vojno odzvale evropske velesile.

(3 točke)

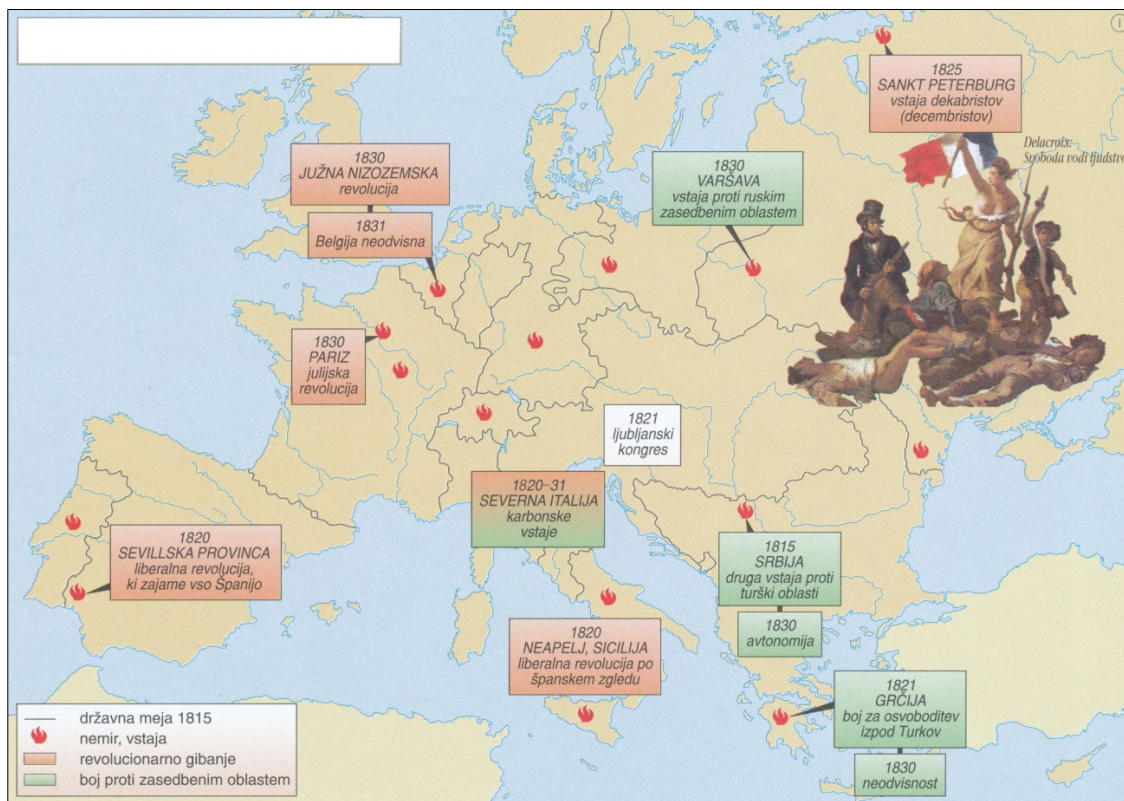
25. Na črto pred navedenim dogodkom vpišite ustrezno letnico: 1922, 1929, 1933, 1936, 1937, 1938.

- _____ münchenški sporazum
- _____ fašistični »pohod na Rim«
- _____ F. D. Roosevelt razglasi program New Deal
- _____ zlom borze na Wall Streetu
- _____ bombardiranje Guernice
- _____ zmaga Ljudske fronte na volitvah v Franciji

(3 točke)

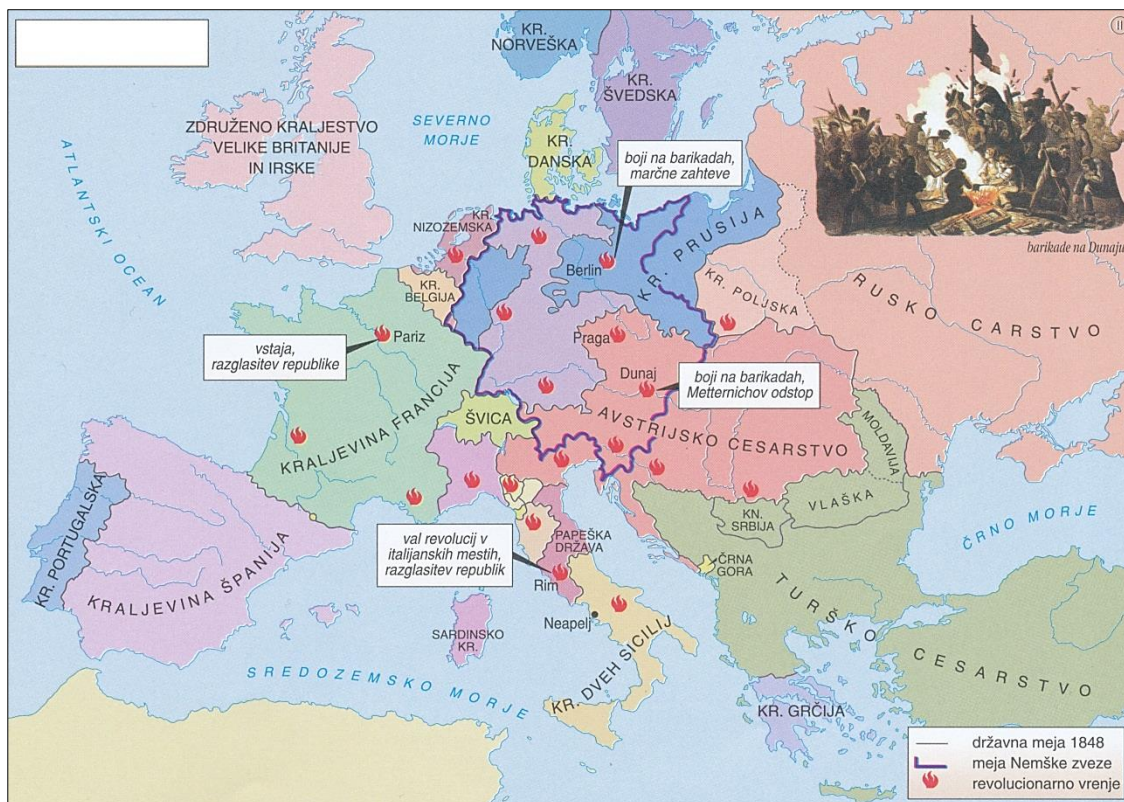

Barvna priloga (k Izpitni poli 1)

Slika 6: Vstaje in revolucije v letih 1815–1847

(Prirejeno po: Mali zgodovinski atlas, str. 49. Modrijan. Ljubljana, 2013)

Slika 7: Pomlad narodov

(Vir: Mali zgodovinski atlas, str. 49. Modrijan. Ljubljana, 2013)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

